

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до законів України «Про комітети Верховної Ради України» та «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» щодо забезпечення поіменного голосування народних депутатів України на засіданнях комітетів та комісій», внесений народними депутатами України Фроловим П.В., Устіною О.Ю. (реєстр. № 10414 від 18.01.2024)

Комітет на засіданні 18 березня 2024 року (протокол № 189) розглянув, згідно з електронною резолюцією Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. від 22 січня 2024 року (електронна картка документа (1436818), проект Закону України «Про внесення змін до законів України «Про комітети Верховної Ради України» та «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» щодо забезпечення поіменного голосування народних депутатів України на засіданнях комітетів та комісій», внесений народними депутатами України Фроловим П.В., Устіною О.Ю. (реєстр. № 10414 від 18.01.2024).

Законопроект (реєстр. № 10414) не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2024 рік, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 06.02.2024 № 3561-ІХ, а також не включено до порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради України (Постанова Верховної Ради України від 06.02.2024 № 3562-ІХ).

Згідно з частиною третьою статті 93 Регламенту Верховної Ради України та предмета відання Комітету, визначеного Постановою Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання» від 29 серпня 2019 року № 19-ІХ, зазначаємо, що проект Закону (реєстр. № 10414) внесено на реєстрацію згідно з частиною першою статті 89, частиною другою статті 90 та частинами першою і другою статті 91 Регламенту Верховної Ради України, за підписом осіб, які мають право законодавчої ініціативи, з пропозицією щодо кандидатури доповідача на пленарному засіданні, пояснювальною запискою та електронним файлом.

Метою поданого проекту Закону України (реєстр. № 10414), як зазначено в пояснювальній записці, є внесення змін «до законів України «Про комітети Верховної Ради України» та «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», які сприятимуть доступності інформації про голосування кожного народного депутата України на засіданні комітету та комісії Верховної Ради України, членом яких він є, що дозволить повернути інституціональну довіру до Верховної Ради України та її органів».

Автори законопроекту у пояснювальній записці, обґрунтовуючи необхідність прийняття акту зазначають, що «Виборець не має доступу до інформації про позицію кожного народного депутата України на засіданні комітету чи комісії, хоча така інформація є суспільно важливою, а тому повинна бути публічною. З огляду на вищезазначене, пропонується внести відповідні зміни до законів України «Про комітети Верховної Ради України» та «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України».

Авторами законопроекту пропонується внести зміни до Закону України «Про комітети Верховної Ради України», а саме:

- у статті 44 Закону, якою визначено порядок проведення засідань комітетів, передбачити в частині другій, що на засіданнях комітету ведеться відеозапис, а також те, що на відкритих засіданнях комітетів присутні на засіданнях особи мають право самостійно здійснювати звукозапис, кіно-, фото- і відеозйомку, трансляцію засідань по радіо і телебаченню, онлайн-трансляцію в мережі Інтернет та/або інших мережах передачі даних у спосіб, що не заважає проведенню засідань комітетів. При цьому відеозапис відкритого засідання комітету розміщується на офіційному веб-сайті комітету не пізніше наступного дня після засідання комітету,

у частині третій статті 44 Закону передбачити, що на засіданні комітету проводиться поіменне голосування з питань порядку денного засідання. Результати поіменного голосування «за», «проти», «утримався» кожного члена комітету із зазначенням його прізвища, імені, по батькові (за наявності) заносяться до протоколу засідання комітету щодо кожного з питань порядку денного із зазначенням кількості голосів. Результати голосування закритого засідання комітету не оприлюднюються;

- у статті 51 Закону, якою визначено оформлення протоколів засідань комітетів, передбачити, що в протоколі засідання комітету зазначаються результати голосування з питань порядку денного із зазначенням прізвища, імені, по батькові (за наявності) кожного члена комітету та результатів його поіменного голосування щодо кожного з питань порядку денного, крім результатів голосування на закритому засіданні комітету (пункт 6 частини другої). Протокол і стенограма засідання комітету розміщуються на офіційному веб-сайті комітету протягом 10 робочих днів після засідання комітету (частина шоста).

Крім цього, автори законопроекту пропонують також внести зміни до Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», а саме:

- у статті 6 Закон, якою визначено порядок проведення засідань слідчої комісії, передбачити, що рішення слідчої комісії приймаються на її засіданні шляхом відкритого або таємного голосування «за», «проти», «утримався» більшістю голосів присутніх на засіданні членів слідчої комісії. Відкрите голосування проводиться поіменно (частина третя);

- у статті 16 Закону, якою визначено повноваження секретаря комісії, передбачити, що секретар слідчої комісії веде облік засідань слідчої комісії, осіб, присутніх на засіданнях, і результатів голосування «за», «проти», «утримався», а у разі проведення поіменного голосування веде облік із зазначенням прізвища,

імені, по батькові (за наявності) кожного члена слідчої комісії та результатів його поіменного голосування щодо кожного питання» (пункт 4 частини четвертої);

- у статті 21 Закону, якою визначені вимоги до висновків і пропозицій слідчої комісії, у частині другій пропонується передбачити, що слідча комісія при підготовці висновку щодо кожної встановленої обставини проводить голосування. Результати голосування із зазначенням кількості голосів, поданих «за», «проти», «утримався», наводяться у висновку слідчої комісії, а у разі поіменного голосування із зазначенням прізвища, імені, по батькові (за наявності) кожного члена слідчої комісії та результатів його поіменного голосування щодо кожної встановленої обставини (частина друга).

Водночас Комітет зауважив, що народним депутатом України Бурмічем А.П. було внесено на розгляд Верховної Ради України проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про комітети Верховної Ради України» щодо забезпечення трансляції та поіменного голосування на засіданнях комітетів Верховної Ради України» (реєстр. № 10268 від 17.11.2023), яким пропонується внести зміни, зокрема, до частин другої, третьої статті 44 та пункту б частини другої статті 51 Закону України «Про комітети Верховної Ради України, передбачивши, що засідання комітетів проводяться відкрито і гласно з одночасною онлайн-трансляцією через веб-сторінки комітетів на офіційному веб-сайті Верховної Ради України, а також передбачити, що на засідання комітету проводяться поіменні голосування народних депутатів України з питань порядку денного засідання комітету, результати яких заносяться до протоколу крім випадків таємного голосування.

Разом з цим, автор законопроекту (реєстр. № 10268) у другому розділі «Прикінцеві положення» передбачає, що «Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування», на відміну від законопроекту (реєстр. № 10414), яким пропонується передбачити, що: «Закон набирає чинності з дня відкриття першого засідання Верховної Ради України десятого скликання».

По суті правового змісту законопроекту Комітет зазначив таке.

Згідно з положеннями частини першої статті 89 Конституції України Верховна Рада України для здійснення законопроектної роботи, підготовки і попереднього розгляду питань, віднесених до її повноважень, виконання контрольних функцій відповідно до Конституції України створює з числа народних депутатів України комітети Верховної Ради України та обирає голів, перших заступників, заступників голів та секретарів цих комітетів.

Організація, повноваження та порядок діяльності комітетів Верховної Ради України визначаються Конституцією України, законами України «Про комітети Верховної Ради України», «Про статус народного депутата України», Регламентом Верховної Ради України, іншими законами України та постановами Верховної Ради України.

Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» (далі – Закон) комітети будують свою роботу на принципах, зокрема, законності, гласності, їх рівноправності, колегіальності, вільного обговорення і вирішення питань.

Комітет зазначив, що згідно з частинами другою та третьою статті 9 Закону інформація про поточну діяльність комітетів та прийняті ними рішення

розміщуються на офіційному веб-сайті Верховної Ради України в глобальній інформаційній мережі Інтернет, у газеті «Голос України», інших медіа. Комітети мають право поширювати у встановленому порядку інформацію про свою діяльність через свої веб-сторінки на офіційному веб-сайті Верховної Ради України у глобальній інформаційній мережі Інтернет, парламентському телеканалі «Рада» та через інші медіа.

Крім цього, частиною другою статті 44 Закону передбачено, що засідання комітетів проводяться відкрито і гласно, крім випадків, коли за рішенням комітету проводиться закрите засідання. На відкритих засіданнях комітетів присутні на засіданнях особи мають право здійснювати звукозапис, кіно-, фото- і відеозйомку, трансляцію засідань по радіо і телебаченню, онлайн-трансляцію в мережі Інтернет та/або інших мережах передачі даних у спосіб, що не заважає проведенню засідань комітетів. У свою чергу, про здійснення звукозапису, кіно-, фото- і відеозйомки, трансляції засідання по радіо і телебаченню, онлайн-трансляції в мережі Інтернет чи інших мережах передачі даних присутні на засіданні особи повідомляють перед початком проведення засідання головуєчого, який оголошує про це перед розглядом питань порядку денного засідання.

Отже, відповідно до наведених положень Закону, гласність діяльності комітетів Верховної Ради України забезпечується шляхом допуску на засідання комітетів та слухань у комітетах представників медіа, трансляції по телебаченню, публікації прийнятих рішень та розміщення відповідної інформації на офіційному веб-сайті Верховної Ради України та веб-сторінках комітетів Верховної Ради України.

Порядок доступу до засідань комітетів визначено положеннями статей 9, 44 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», а до тимчасових слідчих комісій – статтею 6 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії», тобто, механізм реалізації права на доступ до публічної інформації в роботі органів Верховної Ради України законодавством врегульовано.

Також підпунктом 2 пункту 4 Прикінцевих положень Закону визначено, що «комітети здійснюють свою роботу у формі засідань, які можуть проводитися у режимі відеоконференції з можливою одночасною трансляцією на офіційному веб-сайті Верховної Ради України».

Щодо змін до частини третьої статті 44 та пункту 6 частини другої статі 51 Закону, а саме щодо пропозиції запровадження проведення поіменного голосування з питань порядку денного засідання комітету, які заносяться до протоколу засідання щодо кожного з питань порядку денного, слід звернути увагу на таке.

Як вже зазначалося вище, згідно з чинними положеннями частини третьої статті 44, частин першої, другої статті 51 Закону, голосування на засіданні комітету здійснюється членами комітету особисто і відкрито. В установленому законом випадках проводиться таємне голосування шляхом подачі бюлетенів. Підрахунок результатів під час відкритого голосування здійснюється секретарем комітету, а в разі його відсутності - визначеним головуєчим на засіданні членом комітету. Результати голосування заносяться до протоколу засідання комітету із

зазначенням кількості голосів «за», «проти», «утримались». За пропозицією, підтриманою не менш як третиною присутніх на засіданні членів комітету, до протоколу засідання комітету заносяться поіменні результати голосування. На кожному засіданні комітету ведеться протокол і стенограма засідання. У протоколі засідання комітету зазначаються, зокрема, список членів комітету, присутніх на засіданні та відсутніх членів комітету із зазначенням причин їх відсутності, результати голосування з питань порядку денного.

Відповідно до пункту 4 частини п'ятої статті 24 Закону України «Про статус народного депутата України» народний депутат України зобов'язаний особисто брати участь у голосуванні з питань, що розглядаються Верховною Радою України та її органами.

Запропоновані авторами законопроекту новели щодо впровадження в роботі органів Верховної Ради України виключно «поіменного голосування» народних депутатів України заслуговують на увагу, але потребують додаткового удосконалення, оскільки комітети і тимчасові комісії Верховної Ради України є конституційними органами парламенту, вони є його робочими органами, за допомогою яких здійснюється законодавча та контрольна функції парламенту. При цьому, варто взяти до уваги, що комітетами Верховної Ради України здійснюються лише підготовка і попередній розгляд питань, віднесених до повноважень Верховної Ради України, а висновки і пропозиції тимчасових слідчих комісій не є вирішальними для слідства і суду.

Також Комітет звернув увагу на запропоновані зміни до статті 21 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії» (далі – Закон), якими передбачено, що тимчасова слідча комісія при підготовці висновку щодо кожної встановленої обставини проводить «поіменне голосування», результати якого наводяться у висновку слідчої комісії із зазначенням прізвища, імені, по батькові (за наявності) кожного члена слідчої комісії. При цьому оприлюднення висновків та пропозицій комісії у зазначеній нормі Закону не йдеться.

Водночас, відповідно до частини шостої статті 6 Закону, слідчі комісії інформують про свою діяльність шляхом оприлюднення на офіційному веб-сайті Верховної Ради України протоколів, стенограм, аудіо- та відеозаписів відкритих засідань слідчої комісії, а також повідомлень про дату, час та місце проведення відкритих засідань. При цьому, саме протокол – є тим документом, в якому фіксують хід і результати, зокрема, засідання колегіального органу, а відтак, фіксація результатів «поіменного голосування» була б доцільнішою саме в протоколі.

Натомість автори пропонують наводити результати поіменного голосування членів тимчасової слідчої комісії у висновках, проте висновки і пропозиції тимчасової слідчої комісії, на відміну від протоколу, який оприлюднюється відповідно до положень статті 6 Закону, можуть бути оприлюднені за рішенням Верховної Ради України, оскільки висновки можуть містити інформацію з обмеженим доступом.

Отже, зміни, запропоновані у законопроекті до Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії» не забезпечать виконання тієї мети, яка закладена авторами законопроекту і про яку зазначено в

пояснювальній записці: «запропоновані зміни ... сприятимуть доступності інформації про голосування кожного народного депутата України на засіданні комітету та комісії Верховної Ради України, членом яких він є, що дозволить повернути інституціональну довіру до Верховної Ради України та її органів».

Також Комітет звернув увагу на те, що тимчасова спеціальна комісія, згідно з положеннями статті 24 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії», здійснює свою діяльність відповідно до вимог Закону України «Про комітети Верховної Ради України», відтак у разі прийняття запропонованих новел щодо відображення результатів поіменного голосування з питань порядку денного засідання комітету Верховної Ради України в протоколах, тимчасова спеціальна комісія повинна бути фіксувати результати поіменного голосування з питань порядку денного засідання комісії в протоколі засідання.

Відтак, згідно з положеннями статті 3 Закону України «Про комітети Верховної Ради України, статті 2 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії», якими визначені принципи діяльності комітетів та тимчасових комісій Верховної Ради України, які будують свою роботу на принципах, зокрема, колегіальності, вільного обговорення і вирішення питань, а також положень частини третьої статті 44 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» щодо здійснення голосування на засіданні комітету членами комітету особисто і відкрито, законодавче закріплення «поіменного голосування» потребує обґрунтування щодо його доцільності. Оскільки Закон України «Про комітети Верховної Ради України» визначає випадок, коли, згідно з чинним абзацом п'ятим частини третьої статті 44 Закону, «за пропозицією, підтриманою не менш як третиною присутніх на засіданні членів комітету, до протоколу засідання комітету заносяться поіменні результати голосування», тобто вже передбачено можливість фіксування позиції народного депутата України – члена комітету з питань, які ставилися на голосування.

Керуючись положеннями частини третьої статті 93 Регламенту Верховної Ради України, Комітет ухвалив висновок на проект Закону України «Про внесення змін до законів України «Про комітети Верховної Ради України» та «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» щодо забезпечення поіменного голосування народних депутатів України на засіданнях комітетів та комісій», внесений народними депутатами України Фроловим П.В., Устіною О.Ю. (реєстр. № 10414 від 18.01.2024), та рекомендує Верховній Раді України включити його до порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради України.

 Голова Комітету

 РАДА

 РАДА

С.В.КАЛЬЧЕНКО

 РАДА

